

2

Debat: harmoniemodel versus conflictmodel

KORTE OMSCHRIJVING VAN DE WERKVORM

Het sociaal akkoord, afgesloten tussen kabinet, werkgevers en vakbonden, wordt een resultaat van de Nederlandse overleconomie genoemd. Maar wat is dat nu eigenlijk? Is dat een beslissing nemen op basis van harmonie, op basis van conflict, of geen van beide?

U gaat met de klas twee keer een beslissing proberen te nemen over hetzelfde vraagstuk; één keer volgens het harmoniemodel en één keer volgens het conflictmodel.

LEERDOEL

De leerlingen leren twee gangbare maatschappelijke modellen om te beslissen: het harmoniemodel en het conflictmodel. Ook kunnen ze de overleconomie plaatsen bij één van deze modellen.

DUUR

30 minuten

WAT DOET U EN WAT DOEN DE LEERLINGEN?

1. Leg uit dat in Nederland werkgevers en werknemers vaak tegengestelde belangen hebben. Daar kun je op verschillende manieren mee omgaan. De ene manier wordt wel het harmoniemodel genoemd en de andere manier het conflictmodel.
2. U gaat nu met de klas beide manieren simuleren met een fictief vraagstuk. U vraagt daarvoor zes leerlingen naar voren. Zij gaan onderhandelen. De rest van de klas observeert en doet mee in de discussie na afloop.
3. De zes leerlingen verdeelt u in twee groepen van drie leerlingen. Bij voorkeur laat u de twee groepjes tegenover elkaar plaatsnemen. U geeft elk groepje een opdrachtkaart. Vervolgens vraagt u ze in eerste instantie om tot een beslissing te komen op basis van conflict. Ze krijgen hiervoor een aantal tips. De rest van de klas ziet deze tips niet. Zij moeten tijdens het observeren ontdekken wat kenmerken zijn van het conflictmodel.
4. Na enkele minuten legt u de onderhandelingen stil. Wat heeft de rest van de klas gezien? Geef een aantal leerlingen het woord. Vraag ook aan de leerlingen of er uiteindelijk een beslissing is genomen. Zo ja, zijn beide partijen tevreden? Zo nee, waarom niet? De kans is groot dat er geen beslissing is genomen. Beide partijen hebben namelijk in hun opdracht staan dat ze de tegenstellingen moeten uitvergroten en voet bij stuk moeten houden. In

werkelijkheid gaat dit niet altijd zo. Soms houdt de ene partij voet bij stuk, maar wil de andere partij heel graag tot een oplossing of een besluit komen. In dat geval kan er wel een uitkomst zijn, maar is het de vraag of beide partijen tevreden zijn. In het conflictmodel is veel sprake van forceren en opstand om iets gedaan te krijgen.

5. U vraagt nu zes andere leerlingen naar voren te komen. Ook deze leerlingen verdeelt u in twee groepen en geeft u elk een opdrachtkaart. Dit keer is de opdracht dat ze een beslissing nemen op basis van harmonie. Beide groepjes krijgen een aantal tips. De rest van de klas observeert weer en probeert kenmerken te ontdekken van het harmoniemodel.
6. Na enkele minuten legt u de onderhandelingen stil. U herhaalt stap 4. Ook nu is het de vraag of een besluit genomen is. De tijd is kort en water bij de wijn doen is moeilijk als er maar één vraagstuk op tafel ligt. Wel hebben de groepjes – als het goed is – minder de tegenstellingen uitvergroten en zijn ze op zoek gegaan naar het gezamenlijk belang.
7. Eindig met de klassikale vraag of een akkoord tot stand komt op basis van het harmoniemodel of op basis van het conflictmodel. De overleconomie lijkt het meest op het harmoniemodel. Werkgevers, werknemers en kabinet sluiten in het belang van de economie (= een gezamenlijk belang) compromissen. Natuurlijk zijn werkgevers, werknemers en het kabinet niet met elk punt waar afspraken over worden gemaakt even blij, maar ze zijn wel allemaal tevreden met het totale eindresultaat. Wat als werkgevers, werknemers en het kabinet er toch niet uitkomen? Wellicht wordt dan toch ingezet op het conflictmodel, bijvoorbeeld door de werknemers. Een voorbeeld van het conflictmodel is dat vakbonden werknemers oproepen om te gaan staken.

RONDE 1: BESLISSEN OP BASIS VAN HET CONFLICTMODEL

OPDRACHT VOOR GROEP 1

Wie zijn jullie?

Groep groen

Wat willen jullie?

Groene stoeptegels in de Dorpsstraat. De Dorpsstraat heeft nu alleen zwarte tegels.

Wat is jullie strategie?

- Jullie willen alleen groene stoeptegels. Iets anders is voor jullie niet bespreekbaar.
- Jullie proberen de tegenpartij ervan te overtuigen dat groene tegels beter en mooier zijn dan gele tegels.
- Luistert groep geel niet? Dreig dan dat jullie de hele straat groen spuiten met een spuitbus... Groep geel kan dus maar beter akkoord gaan met groene stoeptegels.

OPDRACHT VOOR GROEP 2

Wie zijn jullie?

Groep geel

Wat willen jullie?

Gele stoeptegels in de Dorpsstraat. De Dorpsstraat heeft nu alleen zwarte tegels.

Wat is jullie strategie?

- Jullie willen alleen gele stoeptegels. Iets anders is voor jullie niet bespreekbaar.
- Jullie proberen de tegenpartij ervan te overtuigen dat gele tegels beter en mooier zijn dan groene tegels.
- Gaat groep groen dreigen? Dreig dan terug. Zeg bijvoorbeeld dat jullie je vastketenen aan de straat als zij toch groene stoeptegels willen leggen.

RONDE 2: BESLISSEN OP BASIS VAN HET HARMONIEMODEL

OPDRACHT VOOR GROEP 1

Wie zijn jullie?

Groep groen

Wat willen jullie?

Groene stoeptegels in de Dorpsstraat. De Dorpsstraat heeft nu alleen zwarte tegels.

Wat is jullie strategie?

- Jullie weten dat groep geel eigenlijk iets anders wil. Daarom zoeken jullie naar het gemeenschappelijke belang: beide partijen willen graag kleur in de zwarte straat.
- Vraag aan groep geel of een tegenprestatie misschien helpt. Jullie doen iets voor groep geel, waardoor groep geel ook een paar groene stoeptegels wil.

OPDRACHT VOOR GROEP 2

Wie zijn jullie?

Groep geel

Wat willen jullie?

Gele stoeptegels in de Dorpsstraat. De Dorpsstraat heeft nu alleen zwarte tegels.

Wat is jullie strategie?

- Jullie weten dat groep groen eigenlijk iets anders wil. Daarom zoeken jullie naar het gemeenschappelijke belang: beide partijen willen graag kleur in de zwarte straat.
- Vraag aan groep groen of een tegenprestatie misschien helpt. Jullie doen iets voor groep groen, waardoor groep groen ook een paar gele stoeptegels wil.